

Stikstof visie NMV

Leidraad voor NMV-bestuurders die betrokken zijn bij landelijke of provinciale stikstofoverleggen

Wat willen we niet

- Latente ruimte is vergunde ruimte en eigendom volgens toetsing door het EHRM. Daarnaast is de latente ruimte in het rekensysteem Aerius ingetekend en meegerekend. Dus deze ruimte afnemen mag en kan niet.
- Fosfaatrechten mogen niet gekoppeld worden aan stikstofruimte. Fosfaat staat los van stikstof. Voor beiden zijn er verschillende plafonds, die voor verschillende doelstellingen geïmplementeerd zijn. Voor zowel fosfaat als stikstof zitten we onder het Europese plafond.
- Stikstofruimte van de landbouwsector mag niet aan andere economische sectoren verkocht of gegeven worden. Dat holt de landbouwsector uit en zet het verdienmodel van onze boeren nog verder onder druk. Bovendien zal er dan binnen afzienbare tijd geen landbouw meer in Nederland zijn. En hoe dan verder?
- Geen stalsystemen die niet aan de EU-richtlijn betreffende minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid van arbeidsplaatsen met nummer 89/654/EEG voldoen.

Hoe verder

- Het moet gaan over de wettelijke natuurdoelen. Hierbij dienen alle facetten die een rol spelen bij een goede instandhouding van soorten evenredig meegenomen te worden. Waarbij gekeken dient te worden naar onder andere natuuronderhoud, ecologische waterkwaliteit, stikstof, haalbaarheid & betaalbaarheid. Daarnaast dient monitoring doelgericht te zijn en zoveel mogelijk gefocust te worden op een Natura 2000-gebied zonder aanspraak te doen op nieuwe landbouwgronden.
- De Kritische Depositie Waarde (KDW) moet niet langer een hard getal zijn, maar een richting. Want voor veel gebieden zal de KDW niet haalbaar zijn. Bovendien is de KDW tot stand gekomen op basis van veel aannames en onduidelijkheden.
- De stikstofdepositie in de Natura 2000-gebieden zal beter gemeten moeten worden, waarbij ook onderscheid gemaakt moet worden in de bronnen van de depositie.
- De aanwijzingen van de Natura 2000-gebieden zijn niet op een juiste en onderbouwde manier gedaan. Er is toentertijd geen rekening gehouden met allerlei activiteiten in en rond de Natura 2000-gebieden. Uit de commentaarnota's over beheerplannen mogen wij het vertrouwen hebben dat landbouw activiteiten voortgezet mogen worden.
- Ook het aanwijzen van habitatsoorten is niet volgens de Habitatrichtlijn gegaan.
- Bij ter visie legging van beheerplannen werden herhaaldelijk fouten gemaakt, waarbij alleen de elektronische postbus van de provincie zelf werd bezorgd.
- Door de landbouw is sinds de jaren '90 een stikstofreductie behaald van meer dan 65%. Welk effect heeft dat gehad op de verschillende natuurgebieden en de soorten? Dit moet inzichtelijk gemaakt worden.
- In en rond veel Natura 2000-gebieden zijn veebedrijven verdwenen, doordat ze gestopt of verplaatst. Er moet inzichtelijk gemaakt worden welk effect dat precies heeft gehad voor de habitatsoorten in de Natura 2000-gebieden en de natuurdoelen.
- Er moet in beeld gebracht worden welke activiteiten nu niet meegenomen worden in de depositieberekeningen, maar daar wel aan bijdragen. Te denken valt aan scheepvaart, industrie zonder of zonder goede NB-vergunning, de activiteiten langs de Belgische en Duitse grens die wel doorgaan, en er zijn concrete aanwijzingen dat ook alle stikstofuitstoot van vliegverkeer als depositie neerdaalt. Met zulke grote onduidelijkheden mag er geen aanvullend beleid geformuleerd worden te nadele van de landbouw.

- Niet alleen wettelijk maar ook uit oogpunt van democratie moeten alle eigenaren en pachters worden betrokken in de klankbordgroepen als beheerplannen geactualiseerd worden.
- Gedeputeerden Staten dienen de beheerplannen tussentijds te actualiseren.

O oplossingen

- Aangewezen gebieden en soorten herzien, waarbij voldaan gaat worden aan de selectiecriteria van de Europese Commissie. Terugdraaien is mogelijk volgens de EU als er goed onderbouwd wordt dat gebieden en soorten op onterechte gronden zijn aangemerkt. Soorten moeten haalbaar zijn bij de Nederlandse omstandigheden. Ook de Habitatrichtlijn geeft aan dat economische, sociale en ecologische aspecten meegenomen moeten worden bij het aanwijzen. Dit is in Nederland niet gebeurt.
- Soorten en doelstellingen die later toegevoegd zijn en niet gemeld bij de EU kunnen eenvoudig geschrapt worden.
- Beter meten van depositie in natuurgebieden
- Meten van emissie én depositie bij veehouderijbedrijven.
- Ammoniakreducerende maatregelen die al op veel bedrijven toegepast worden maar die door de overheid nog niet als erkende maatregelen worden gezien. Deze maatregelen dienen opgenomen te worden als reducerende maatregelen.
- De overheid moet duidelijkheid geven over de financiële middelen die beschikbaar zijn voor de reductie van stikstofemissie.
- Bij reducerende maatregelen moet rekening gehouden worden met de financiële gevolgen voor de landbouw. Maar ook de veiligheid van mens en dier. Dit mag op geen enkele manier in gevaar komen.
- Het is van groot belang om eerst de balans op te maken om te weten waar we staan en inzichtelijk te maken welke aantoonbare invloed de landbouw heeft op de natuurdoelen, die vanuit de Habitatrichtlijn voor Nederland gelden.
- Beter onderhoud van de Natura 2000-gebieden.
  - (1) Bij stikstofarme vegetatie minstens 3 keer per jaar maaien en afvoeren (net als in de landbouw)
  - (2) Heide weer door schapen laten begrazen om vergrassing te voorkomen en desnoods weer plaggen. (deed men vroeger niet voor niets)
  - (3) Niet klepelen in Natura 2000-gebieden. Dit verstikt de zode.
  - (4) Niet met maaisel van het ene gebied reizen om nieuwe soorten te verkrijgen. Dit geeft stikstofaanvoer en door meer soorten beschermde vegetatie meer belemmering voor vergunningen.

In de faunabeheerplannen moeten doelen en maatregelen opgenomen worden voor de grote aantallen ganzen, zwanen en andere in het wild levende dieren, die ook van invloed zijn (stikstof) in het gebied.

Naslagwerk

Via onderstaande link vindt u het rapport van Wageningen University. Uit dit rapport blijkt dat ammoniakemissie vanuit de veehouderij binnen 400 meter al neerslaat. Daarnaast laat het zien dat het OPS-model niet geschikt is. Ook de Kritische Depositie Waarde (KDW) is nooit middels metingen tot stand gekomen. (Op pagina 55 staat de conclusie in het Nederlands.)

Link van rapport

<https://edepot.wur.nl/328849>